

The image shows the cover of a spiral-bound notebook. The cover is a light beige or tan color with a fine, woven fabric texture. On the left side, there is a silver metal spiral binding. The text "14. PSYCHICKÉ PORUCHY U DĚTÍ" is printed in a bold, red, serif font across the center of the cover. The text is slightly shadowed, giving it a three-dimensional appearance as if it's floating above the surface.

14. PSYCHICKÉ PORUCHY U DĚTÍ

1. PORUCHY CHOVÁNÍ

- Příznaky jsou velmi různorodé.
- Je třeba přihlížet k vývojovému stupni dítěte.
- Opakující se, trvalé agresivní a vzdorovité chování – tyranizování slabších, krutost ebo ke zvířatům, ničení majetku, krádeže, záškoláctví, útěky z domova.

a) Poruchy chování ve vztahu k rodině

- Doma se opakovaně objevuje agresivita, krádeže peněz, ničení věcí, zapalování rodinného majetku.
- Může být specificky zaměřeno proti některým členům rodiny.

b) Porucha opozičního vzdoru

- Neposlušnost, hrubost, odpor k autoritám, odmítání plnit příkazy a běžné povinnosti, zvýšená dráždivost, nepřátelské postoje.
- Má provokativní povahu.

c) Socializovaná porucha chování

- Poruchy chování v rámci skupiny vrstevníků
– přečiny s partou, záškoláctví, krádeže, ničení majetku.
- Negativní vztah k autoritám a ke škole.

d) Nesocializovaná porucha chování

- Porucha chování samotářského, agresivního typu.
- Objevuje se tyranizování mladších, vydírání a násilností, šikanování, nekontrolovatelný vztek, krutost ke zvířatům.

2. EMOČNÍ PORUCHY SE ZAČÁTKEM SPECIFICKÝM PRO DĚTSTVÍ

a) Separační úzkostná porucha v dětství

- Nadměrná úzkost při odloučení
- od blízkých osob (obvykle od matky).
- Při odloučení se mohou vyskytovat tělesné příznaky jako zvracení, bolesti břicha.

b) Fobická úzkostná porucha v dětství

- Obvyklé fobie v dětství – živočichové, oheň, špína, výšky, hmyz, uzavřené prostory, cizí lidé, krev, kočky, psi, hadi, pavouci, tma.
- Některé strachy jsou podmíněny vývojovou fází a do určité míry vznikají u všech dětí.

c) Sociální úzkostná porucha v dětství

- Opakovaný nepřiměřený strach ve styku s dospělými nebo i s vrstevníky.
- Vyhýbání se sociálním situacím.
- Vymyká se normální hranici pro určitý dětský věk.

Léčba

- Psychoterapie hrou.
- Systematická desenzitizace.

3. PORUCHY SOCIÁLNÍCH VZTAHŮ SE VZNIKEM SPECIFICKÝM PRO DĚTSTVÍ A ADOLESCENCI

a) Elektivní mutismus

- Ztráta řeči z psychogenních příčin, může být totální nebo elektivní (vázaný jen na určité situace).
- Většinou vázaný na školní prostředí.

b) Reaktivní porucha příchylnosti v dětství

- Především u malých dětí, přímý důsledek špatného zacházení nebo týrání.
- Zvýšená ostražitost, bázlivost, chudé vztahy k vrstevníkům, projevy heteroagrese a autoagrese.
- Často diagnostikována společně se syndromem týraného a zneužívaného dítěte (CAN).

c) Desinhibovaná příchylnost v dětství

- „Syndrom ústavního dítěte“.
- V prvních pěti letech života u dětí, které neměly příležitost vytvořit pevné citové vazby.
- Projevuje se povrchní přítulností a nekriticky přátelským chováním.

d) Porucha sourozenecké rivality

- Po narození mladšího sourozence u staršího dítěte pocity žárlivosti s obavou o ztrátu lásky a zájmu rodičů.
- Nepřátelství a tělesné ubližování sourozenci, regresivní chování.

e) Neorganická enuréza

Pomočování může způsobovat pocity méněcennosti.

Výskyt stresových faktorů (separace od matky, úmrtí nebo rozvod v rodině, hospitalizace, úrazy atd.).

U nočního pomočování je možno použít techniku nácviku nočního probouzení a upravit pitný režim.

f) Neorganická enkopréza

- Dochází k mimovolnému odchodu stolice.
- Posměch vrstevníků, společenská izolace.
- Reakce na nevhodné výchovné přístupy, protestní postoje.

g) Porucha příjmu potravy v dětském věku

Odmítání jídla nebo nepřiměřená vybíravost.

h) Pika

- Pojídání nestravitelných látek – hlíny, kamínků, textilu, papíru.
- Obvykle bývá spojena s další závažnou psychopatologií.

i) Poruchy se stereotypními pohyby

- Například kývavé pohyby trupu nebo hlavy, pohupování a různé poplácávání.
- Závažnou formou jsou stereotypní automutilační (sebepoškozující) pohyby.
- U dětí s mentálním postižením a těžce deprivovaných dětí v ústavech.

j) Tikové poruchy

- Mimovolní, rychlé, nerytmické, opakované pohyby nebo hlasová produkce.
- Jednoduché tiky – mrkání, krčení nosu, grimasy, hekání, pokašlávání, syčení.
- Komplexní tiky – poskakování, osahávání, dřepy, vyrážení slabik, slov i celých vět, často s obscénním obsahem (koprolalie).

Druhy poruch:

- a) **Přechodná tiková porucha** – tiky jednoduché, netrvá déle než rok.
- b) **Chronická motorická nebo vokální tiková porucha** – jednoduché i komplexní tiky.
- c) **Kombinovaná vokální a mnohočetná tiková porucha (Tourettův syndrom)** – komplexní tiky motorické i vokální, koprolalie, echolalie, echopraxie. Onemocnění se objevuje zpravidla v dětství a často trvá po celý život. Frekvence a intenzita narůstá při psychické zátěži, v období rodinných konfliktů nebo

4. SCHIZOFRENIE V DĚTSTVÍ A ADOLESCENCI

Podobá se schizofrenii dospělých:

- Abnormální pohyby a postoje.
- Dezorganizace řeči.
- Halucinace a bludy.
- Nepřiměřené, úzkostné reakce na běžné situace.
- Porucha sociálního fungování.

Schizofrenie v dětství se vyskytuje velmi vzácně.

Schizofrenie v adolescenci

Dochází často k náhlé nebo postupné změně v chování, k sociálnímu stažení a izolaci, poklesu výkonnosti, soustředění, depresivnímu ladění, pocitům prázdnoty a lhostejnosti.

5. AFEKTIVNÍ PORUCHY V DĚTSTVÍ A ADOLESCENCI

a) Deprese v dětství a adolescenci

- Deprese se skrývá za somatickými příznaky.
- Emoční labilita, úzkostné ladění, problémy ve vztazích s dospělými i vrstevníky, pocity viny, únava a podrážděnost.

b) Bipolární afektivní porucha v dětství a adolescenci

- Manické a depresivní fáze s různou frekvencí a v různém poměru.
- Během depresivní fáze vysoké riziko sebevražedného jednání.

6. SUICIDÁLNÍ CHOVÁNÍ DĚTÍ A ADOLESCENTŮ

- Sebevražedné tendence u dítěte jakéhokoli věku jsou indikací k okamžitému vyšetření.
- Posouzení funkčnosti rodiny a její schopnosti poskytnout přiměřené citové zázemí a dohled.
- U dětí jsou hlavním motivem sebevražedného jednání problémy rodinné a školní.

